

Zbirka odločb sodne prakse

SKLEPNI PREDLOGI GENERALNEGA PRAVOBRANILCA
JÁNA MAZÁKA,
predstavljeni 6. septembra 2012¹

Zadeva C-610/10

**Evropska komisija
proti**

Kraljevini Španiji

„Časovna veljavnost člena 260(2) PDEU — Dopustnost tožbe — Sodba Sodišča, s katero je ugotovljena neizpolnitev obveznosti — Neizvršitev — Denarna kazen“

1. Komisija je to tožbo zoper Kraljevino Španijo vložila na podlagi člena 260 ES zaradi domnevne neizvršitve sodbe, ki jo je Sodišče izreklo 2. julija 2002 v zadevi Komisija proti Španiji² (v nadaljevanju: sodba iz leta 2002). S to sodbo je Sodišče ugotovilo, da Kraljevina Španija z nesprejetjem ukrepov, potrebnih za uskladitev z Odločbo Komisije št. 91/1/EGS z dne 20. decembra 1989 v zvezi s pomočmi, ki so jih španska centralna vlada in vlade več avtonomnih skupnosti dodelile družbi MAGEFESA³, proizvajalcu bele tehnike iz nerjavečega jekla in malih električnih aparatov⁴, v delu, v katerem so bile z navedeno odločbo razglašene za nezakonite in nezdružljive s skupnim trgom pomoči, namenjene podjetjem Indosa, Gursa, Migsa in Cunosa, ni izpolnila obveznosti iz člena 249, četrti odstavek, ES ter členov 2 in 3 te odločbe⁵.

2. Pojasniti je treba, da se ta tožba nanaša le na neizvršitev sodbe iz leta 2002 glede pomoči, ki jih je Baskovska avtonomna skupnost odobrila podjetju Indosa v obliki garancije za posojilo v višini 300 milijonov ESP, odobrene neposredno podjetju Indosa, garancije za posojilo v višini 672 milijonov ESP za podjetja skupine Magefesa in subvencioniranja obresti v višini 9 milijonov ESP. Komisija je štela, da so podjetja Gursa, Migsa in Cunosa od leta 2006 izvrševala Odločbo 91/1, ker so prenehala opravljati dejavnost in ker so po tržni ceni prodala svoja sredstva.

I – Predhodni postopek

3. Od leta 2004 sta si Komisija in Kraljevina Španija izmenjali obširno korespondenco glede izvršitve sodbe iz leta 2002. Zaradi velike količine izmenjanih dopisov omenjam le najpomembnejše dele te korespondence.

1 — Jezik izvirnika: francoščina.

2 — Sodba C-499/99, Recueil, str. I-6031.

3 — MAGEFESA je španska holdinška družba, ki združuje predvsem štiri industrijska podjetja: Industrias Domésticas SA (v nadaljevanju: Indosa), Manufacturas Gur SA (v nadaljevanju: Gursa), Manufacturas Inoxidables Gibraltar SA (v nadaljevanju: Migsa) in Cubertera del Norte SA (v nadaljevanju: Cunosa).

4 — UL L 5, str. 18.

5 — V sodbi iz leta 2002 je Sodišče ugotovilo tudi, da Kraljevina Španija ni izpolnila obveznosti, ki so ji bile naložene z Odločbo Komisije 1999/509/CE z dne 14. oktobra 1998 glede pomoči, ki jih je Španija odobrila skupini Magefesa in njenim pravnim naslednikom (UL L 198, str. 15). Vendar se ta tožba nanaša le na domnevno neizvršitev sodbe iz leta 2002 glede Odločbe 91/1.

4. Ker je bil glede podjetja Indosa že 19. aprila 1994 uveden stečajni postopek, vendar je nadaljevalo z opravljanjem dejavnosti prek svoje podružnice še naprej opravljalo dejavnost po svoji podružnici v stoddotni lasti, in sicer družbi CMD⁶, je Komisija od španskih organov večkrat zahtevala podatke o stanju likvidacije podjetja Indosa. Od njih je zahtevala, naj sprejmejo vse potrebne ukrepe za popolno likvidacijo sredstev tega podjetja in za prenehanje njegove dejavnosti.

5. Španski organi so odgovorili, da likvidacija sredstev podjetja Indosa še ni zaključena, ker naj likvidacijski sporazum o prodaji vseh sredstev, ki sestavljajo premoženje družbe, in o prenehanju delovanja podjetja, ki je bil odobren s sklepom z dne 29. septembra, še ne bi bil pravnomočen. Španski organi so šele 30. maja 2006 obvestili Komisijo, da je ta sporazum 2. maja 2006 postal pravnomočen.

6. V dopisu z dne 26. januarja 2007 je Komisija ugotovila, da je družba CMD kot hčerinska družba v stoddotni lasti družbe Indosa opravljala subvencionirano dejavnost, in je španske organe opozorila na to, da je za učinkovito izvršitev Odločbe št. 91/1 nujna izterjava pomoči, ki so nezdružljive s skupnim trgov, od subjektov, ki so jih dejansko prejeli. V odgovor na ta dopis so španski organi predložili podatke o postopku prodaje edinih sredstev podjetja Indosa, in sicer delnic družbe CMD. Končno so španski organi z dopisoma iz septembra 2008 pojasnili, da za delnice družbe CMD ni bilo veljavne ponudbe in da sredstva podjetja Indosa niso bila prodana.

7. Z dopisom z dne 24. oktobra 2007 so španski organi pojasnili, da so bile pomoči, ki so bile z Odločbo št. 91/1 razglašene za nezdružljive s skupnim trgov, vpisane med terjatve do podjetja Indosa v stečaju. Komisija je julija 2008 zaprosila za dokazilo, ki pa ga španski organi niso predložili.

8. Z dopisoma z dne 8. oktobra 2008 in 13. novembra 2008 so španski organi obvestili Komisijo, da je družba CMD 30. julija 2008 razglasila stečaj.

9. Z dopisi z dne 18. avgusta 2009, 7. septembra 2009 in 21. septembra 2009 je Komisija od španskih organov zahtevala, prvič, podrobni časovni načrt z označenim datumom prenehanja dejavnosti družbe CMD in datumom postopka likvidacije njenih sredstev, drugič, podatke o postopku prodaje sredstev, tretjič, dokazilo, da je bila navedena prodaja izvedena pod tržnimi pogoji, in, četrtič, dokazila, da so bile pomoči, ki so bile razglašene za nezdružljive s skupnim trgov, uvrščene med terjatve do družbe CMD kot dolgovi stečajne mase.

10. Z dopisoma z dne 21. septembra 2009 in 13. oktobra 2009 so španski organi odgovorili, prvič, da je družba CMD 30. julija 2009 prenehala opravljati dejavnost, drugič, da je stečajni postopek pred pristojnim nacionalnim sodiščem še potekal (ne da bi predložili podrobni časovni načrt, ki ga je zahtevala Komisija), in, tretjič, da jim ni znano, ali so bile pomoči, ki niso združljive s skupnim trgov, vpisane med terjatve do družbe CMD. Ti organi so 1. decembra 2009 poslali dokončni seznam upnikov družbe CMD, ki ga je potrdilo pristojno nacionalno sodišče. Baskovska avtonomna skupnost ni bila uvrščena na seznam glede pomoči, ki so bile z Odločbo št. 91/1 razglašene za nezdružljive s skupnim trgov.

11. Komisija je 20. novembra 2009 Kraljevini Španiji poslala uradni opomin na podlagi člena 228(2) ES in navedla, da si potem, ko se je seznanila s stališči zadevne države članice, ali če ji stališča niso bila poslana v določenem roku, pridržuje pravico po potrebi izdati obrazloženo mnenje na podlagi člena 228(2) ES.

12. V odgovoru na opomin so španski organi Komisijo 26. januarja 2010 obvestili, da je sodba iz leta 2002 v fazi izvršitve, saj sta bili družbi Indosa in CMD v postopku likvidacije, nista imeli zaposlenih in sta prenehali opravljati dejavnost.

6 — Družbo CMD je leta 1994 ustanovil stečajni upravitelj podjetja Indosa z namenom trženja proizvodnje. Delnice družbe CMD so bile edino premoženje podjetja Indosa.

13. Komisija je 18. marca 2010 Kraljevini Španiji poslala dodatni uradni opomin, s katerim jo je na podlagi člena 260(2) PDEU pozvala, naj ji v roku 2 mesecev od prejema dodatnega uradnega opomina predloži svoja stališča. Komisija je navedla, da si potem, ko se je seznanila s stališči navedene države članice ali ji stališča niso bila predložena v določenem roku, pridržuje pravico sprožiti postopek pred Sodiščem na podlagi člena 260(2) PDEU.

14. Španski organi so na dodatni uradni opomin odgovorili z dopisi z dne 2. junija 2010, 9. junija 2010 in 29. septembra 2010, iz katerih izhaja, da Baskovska avtonomna skupnost ni bila med upniki družbe CMD in da je navedena skupnost nameravala biti stranka v stečajnih postopkih ter zahtevati uvrstitev na seznam upnikov podjetja Indosa glede pomoči, ki so bile z Odločbo št. 91/1 razglašene za nezdržljive s skupnim trgov. Španski organi so 7. julija 2010 po elektronski pošti poslali načrt likvidacije družbe CMD, ki ga je potrdilo nacionalno sodišče.

15. V teh okoliščinah je Komisija 22. decembra 2010 vložila to tožbo.

II – Postopek pred Sodiščem in predlogi strank

16. Komisija s tožbo Sodišču predlaga, naj:

- ugotovi, da Kraljevina Španija ni izpolnila obveznosti iz Odločbe št. 91/1/ES in člena 260 PDEU, ker ni sprejela vseh ukrepov za izvršitev sodbe iz leta 2002;
- naloži Kraljevini Španiji, da mora Komisiji plačati periodično denarno kazen v znesku 131.136 EUR za vsak dan zamude pri izvršitvi sodbe iz leta 2002, od dneva razglasitve sodbe v tej zadevi do dneva popolne izvršitve sodbe iz leta 2002;
- naloži Kraljevini Španiji, da mora Komisiji plačati pavšalni znesek, ki ustreza rezultatu, doseženem z množenjem dnevnega zneska 14.343 EUR s številom dni trajanja kršitve od dneva razglasitve sodbe iz leta 2002 do:
 - datuma, ko je Kraljevina Španija izterjala pomoči, ki so bile z Odločbo št. 91/1 razglašene za nezakonite, če Sodišče ugotovi, da je bila izterjava dejansko izvedena pred razglasitvijo sodbe v tej zadevi;
 - datuma razglasitve sodbe v tej zadevi, če sodba iz leta 2002 pred tem datumom ni bila v celoti izvršena;
- Kraljevini Španiji naloži plačilo stroškov.

17. Kraljevina Španija Sodišču predlaga, naj:

- zavrne tožbo in, podredno, naloži trimesečno periodično denarno kazen v znesku 12 269,70 EUR in pavšalno kazen v znesku 44,80 EUR dnevno ter
- Komisiji naloži plačilo stroškov.

18. Kraljevina Španija je 22. marca 2011 na podlagi člena 91 Poslovnika Sodišča vložila ugovor nedopustnosti, glede katerega je Sodišče sklenilo, da bo o njem odločeno s končno sodbo.

19. S sklepom z dne 13. maja 2011 je predsednik Sodišča Češki republiki dovolil intervencijo v podporo Španije. Češka republika se je v intervencijski vlogi osredotočila na vprašanje dopustnosti tožbe.

III – Presoja

A – Dopustnost tožbe

20. Kraljevina Španija v ugovoru nedopustnosti izpodbija zakonitost predhodnega postopka zaradi neobstoja obrazloženega mnenja.

21. Ta ugovor izvira iz reforme, ki jo je Lizbonska pogodba povzročila glede obveznega predhodnega postopka pri tožbi zaradi neizvršitve obveznosti zaradi neizvršitve sodbe Sodišča, s katero je bila ugotovljena neizpolnitev obveznosti.

22. Kraljevina Španija, ki jo podpira Češka republika, in Komisija si nasprotujejo glede vprašanja, ali je treba zakonitost predhodnega postopka presojati na podlagi člena 228 ES, ob upoštevanju, da je bil ta postopek začel z uradnim opominom 20. novembra 2009, kar pomeni pred začetkom veljavnosti Lizbonske pogodbe, ali na podlagi člena 260(2) PDEU, ob upoštevanju, da bi se navedeni člen moral uporabljati od začetka veljavnosti te pogodbe, čeprav se je predhodni postopek začel pred navedenim trenutkom.

23. Kraljevina Španija meni, da bi bila uporaba člena 260(2) PDEU retroaktivna in bi kršila načela pravne varnosti in prepovedi retroaktivnosti določb, ki določajo manj ugodne kazni.

24. Glede tega velja spomniti, da je treba postopek zaradi neizpolnitve obveznosti zaradi neizvršitve sodbe Sodišča, s katero je bila ugotovljena neizpolnitev obveznosti, šteti za poseben sodni postopek za izvršitev sodb Sodišča oziroma za način izvršitve⁷. Cilj tega postopka je zagotoviti in jamčiti ponovno vzpostavitev spoštovanja zakonitosti⁸. Pred vložitvijo tožbe mora biti opravljen predhodni postopek, katerega zakonitost pomeni bistveno jamstvo, ki ga PDEU želi zagotavljati ne le za varstvo pravic zadevne države članice, temveč tudi za to, da bo predmet morebitnega sodnega postopka jasno opredeljen spor⁹.

25. Pred vložitvijo tožbe je bil predhodni postopek zaradi neizvršitve sodbe Sodišča, s katero je bila ugotovljena neizpolnitev obveznosti, v skladu z določbami člena 228 ES sestavljen iz dveh zaporednih faz, in sicer uradnega opomina in obrazloženega mnenja. Glede tega ne morem soglašati s Kraljevino Španijo, ki pravi, da je bil potek predhodnega postopka le rezultat upravne prakse Komisije. Kot je zadnja poudarila v pisnih stališčih glede ugovora nedopustnosti, izhajajo faze predhodnega postopka neposredno iz člena 228 ES.

26. Sprememba, ki jo je Lizbonska pogodba povzročila z ukinitvijo faze obrazloženega mnenja, pomeni poenostavitev in posledično tudi pospešitev predhodnega postopka. Posledica tega je, da člen 260(2) PDEU pogojuje dopustnost tožbe zaradi neizpolnitve obveznosti zaradi neizvršitve sodbe Sodišča, s katero je bila ugotovljena neizpolnitev obveznosti, le s pogojem, da je imela zadevna država članica pred vložitvijo tožbe možnost predložiti stališča. Po mojem mnenju uradni opomin, s katerim je bila država članica pozvana k predložitvi stališč glede neizvršitve sodbe sodišča, zadošča za zagotovitev spoštovanja navedenega pogoja.

7 — Glede tega glej sodbo z dne 12. julija 2005 v zadevi Komisija proti Franciji (C-304/02, ZOdl., str. I-6263, točka 92).

8 — Glej v tem smislu zgoraj v opombi 7 navedeno sodbo Komisija proti Franciji (točka 93).

9 — Glede tega glej sodbo z dne 26. aprila 2012 v zadevi Komisija proti Nizozemski (C-508/10, točka 34 in navedena sodna praksa). Čeprav je Sodišče ugotovilo to lastnost tožbe zaradi neizpolnitve obveznosti na podlagi člena 258 PDEU, menim, da enako velja tudi za tožbo zaradi neizpolnitve zaradi neizvršitve sodbe Sodišča, s katero je bila ugotovljena neizpolnitev na podlagi člena 260(2) PDEU.

27. Postavlja se vprašanje, ali se člen 260(2) PDEU uporablja le za postopke, ki so bili uvedeni po začetku veljavnosti Lizbonske pogodbe, kar bi pomenilo, da bi moral biti uradni opomin naslovljen na zadevno državo članico po 1. decembru 2009, ali se enako uporablja tudi za postopke, ki so se začeli pred navedenim datumom, kar bi pomenilo, da bi bilo treba zakonitost predhodnega postopka presojati na podlagi člena 260(2) PDEU za vse tožbe, vložene po začetku veljavnosti Lizbonske pogodbe.

28. V tej točki se strinjam s Češko republiko, da je odgovor odvisen od presoje, ali je treba člen 260(2) PDEU šteti za procesno pravilo ali bolj za materialno pravilo. Kljub temu v nasprotju s stališčem Češke republike menim, da ta člen sam po sebi ne pomeni materialnega pravila.

29. Menim, da ima člen 260(2) PDEU mešano naravo. Gre za pravilo materialnega prava, ki določa in predvideva denarno kazen za „prekršek“ neizvršitve sodbe Sodišča, s katero je bila ugotovljena neizpolnitev obveznosti. Pri zahtevi predhodnega postopka, v skladu s katero zadevna država članica lahko predloži stališča, pa gre za procesno pravilo, ki določa pogoje za uresničitev pravic, ki izhajajo iz materialnega pravila. To velja tudi za zahtevo, da mora biti v tožbi določen pavšalni znesek ali znesek denarne kazni.

30. Glede tega je Sodišče jasno določilo, da se procesna pravila na splošno štejejo za uporabna v trenutku, ko začnejo veljati.¹⁰

31. Drugače bi bilo, če bi Lizbonska pogodba vsebovala prehodno določbo, ki bi določala, da je treba v primeru, ko se je predhodni postopek začel pred 1. decembrom 2009, spoštovati člen 228(2) ES. Kakor koli, Lizbonska pogodba ne vsebuje takšne določbe.

32. Ob upoštevanju člena 260(2) PDEU je treba torej zakonitost predhodnega postopka presojati na podlagi navedenega člena za vse tožbe, vložene po 1. decembru 2009, čeprav je bil uradni opomin, s katerim se začne predhodni postopek, na državo članico naslovljen pred navedenim datumom.

33. Glede utemeljevanja Kraljevine Španije, da bi bilo v tem primeru z uporabo člena 260(2) PDEU kršeno načelo pravne varnosti, se je mogoče zgledovati po sodni praksi Sodišča glede načela varstva upravičenih pričakovanj, v skladu s katero tega načela ni mogoče razširiti toliko, da bi se na splošno preprečila uporaba nove ureditve glede prihodnjih učinkov položajev, ki so nastali v okviru prejšnje ureditve¹¹. Menim, da ta sodna praksa po analogiji velja tudi v razmerju med načelom pravne varnosti in načelom takojšnje uporabe pravil procesnega prava.

34. Glede tega je treba še enkrat pripomniti, da Kraljevina Španija ne more trditi, da se zaradi presoje zakonitosti predhodnega postopka na podlagi člena 260(2) PDEU ne more nedvoumno seznaniti s svojimi pravicami in obveznostmi ter ukrepati v skladu z njimi, kot zahteva načelo pravne varnosti¹². Obveznost sprejeti potrebne ukrepe za izvršitev sodbe Sodišča je bila namreč vgrajena v pravni red Unije še pred Lizbonsko pogodbo in Kraljevina Španija je bila z dodatnim uradnim opominom z dne 18. marca 2010 obveščena o tem, da je imela Komisija namen vložiti tožbo pred Sodiščem na podlagi določbe 260(2) PDEU takoj po predložitvi stališč Kraljevine Španije.

35. Glede druge utemeljitve Kraljevine Španije, v skladu s katero bi uporaba člena 260(2) PDEU pomenila kršitev načela prepovedi retroaktivnosti določb, ki predvidevajo manj ugodne kazni, zadošča ugotovitev, da Lizbonska pogodba ni spremenila ničesar glede sankcij za neizvršitev sodbe Sodišča.

10 — Glej sodbe z dne 29. marca 2011 v zadevi ArcelorMittal Luxembourg proti Komisiji ter Komisija proti ArcelorMittal Luxembourg in drugim (C-201/09 P in C-216/09 P, ZOdl., str. I-2239, točka 75 in navedena sodna praksa); z dne 29. marca 2011 v zadevi ThyssenKrupp Nirosta proti Komisiji (C-352/09 P, ZOdl., str. I-2359, točka 88) in z dne 14. februarja 2012 v zadevi Toshiba Corporation in drugi (C-17/10, točka 47).

11 — Sodba z dne 27. januarja 2011 v zadevi Flos (C-168/09, ZOdl., str. I-181, točka 53 in navedena sodna praksa).

12 — Glej v tem smislu zgoraj v opombi 10 navedeno sodbo ThyssenKrupp Nirosta proti Komisiji (točka 81).

36. Za zaključek, v tem primeru je imela Kraljevina Španija pred vložitvijo tožbe možnost predložiti stališča glede neizpolnitve, ki ji jo očita Komisija, kot zahteva člen 260(2) PDEU. To dokazujeta tako uradni opomin z dne 20. novembra 2009 kot dodatni uradni opomin z dne 18. marca 2010, s katerima je Komisija Kraljevino Španijo pozvala k predložitvi stališč glede izvršitve sodbe iz leta 2002. Menim, da je predhodni postopek potekal v skladu s členom 260(2) PDEU, zato sodišču predlagam, naj zavrne ugovor nedopustnosti, ki ga je vložila Kraljevina Španija.

B – Neizpolnitev obveznosti

37. Sodišče je v sodbi iz leta 2002 ugotovilo, da Kraljevina Španija ni izpolnila obveznosti, ki so ji bile naložene na podlagi člena 249, četrti odstavek, ES in členov 2 in 3 Odločbe št. 91/1, ker ni sprejela ukrepov za izpolnitev Odločbe št. 91/1. Izvršitev sodbe iz leta 2002 predpostavlja izvršitev Odločbe št. 91/1 in izvršitev te odločbe predpostavlja izterjavo pomoči, ki so bile razglašene za nezakonite.

38. Zato je ugotovitev, da Kraljevina Španija ni izpolnila obveznosti, ki so ji bile naložene na podlagi člena 260(1) PDEU, odvisna od tega, ali je ta država članica od prejemnikov izterjala pomoči, ki so bile z Odločbo št. 91/1 razglašene za nezakonite. Spomniti je treba, da se tožba v tej zadevi nanaša le na pomoči, ki jih je Baskovska avtonomna skupnost odobrila podjetju Indosa.

39. Glede na spremembo – ki jo je povzročila Lizbonska pogodba – predhodnega postopka, ki mora biti izveden pred tožbo zaradi neizpolnitve obveznosti zaradi neizvršitve sodbe Sodišča, s katero je bila ugotovljena neizpolnitev, je treba za ugotovitev obstoja neizpolnitve najprej določiti referenčni datum. Ob upoštevanju ustaljene sodne prakse glede člena 228(2) ES je bil navedeni datum datum izteka roka, ki je določen v obrazloženem mnenju.¹³

40. Glede na ukinitve faze postopka, ki se nanaša na obrazloženo mnenje, bi moral referenčni datum za odločitev o neizpolnitvi v smislu člena 260(2) PDEU po analogiji s sodno prakso, ki se nanaša na člen 228(2) ES, nastopiti z iztekom roka, ki je določen v uradnem opominu ali mogoče v dodatnem uradnem opominu za predložitev stališč zadevne države članice. V konkretnem primeru je bil to 22. maj 2010.

41. Upoštevajoč, da sta podjetje Indosa in njegova hčerinska družba CMD v stečaju, se zdi koristno spomniti na sodno prakso glede izterjave pomoči od podjetij v stečaju. V skladu s to sodno prakso je mogoče vzpostavitev prejšnjega stanja in odpravo izkrivljanja konkurence, ki izhaja iz nezakonitega izplačila pomoči, načeloma doseči z vpisom terjatve v zvezi z vrnitvijo nezakonite pomoči v seznam terjatev.¹⁴ Uvrstitev terjatve glede povračila prejetih pomoči na seznam terjatev pa omogoča izpolnitev obveznosti izterjave samo, če bi takrat, ko državni organi ne morejo izterjati celotnega zneska pomoči, stečajni postopek povzročil likvidacijo podjetja oziroma popolno prenehanje opravljanja dejavnosti, ki bi ga državni organi lahko sprožili kot delničarji ali kot upniki.¹⁵

42. Ta sodna praksa uvaja dva kumulativna pogoja, ki morata biti izpolnjena, da se pomoči, ki jih je Komisija z odločbo razglasila za nezakonite, lahko štejejo za izterjane. Prvi pogoj je vpis terjatev glede povračila zadevnih pomoči kot dolgov stečajne mase in drugi je dokončno prenehanje opravljanja s pomočmi subvencionirane dejavnosti.

43. Glede prvega pogoja v tej zadevi ni sporno, da na referenčni datum 22. maj 2010 terjatve v zvezi z izterjavo pomoči, ki jih je Baskovska avtonomna skupnost odobrila podjetju Indosa, niso bile prijavljene kot dolgovi stečajne mase v okviru stečajnega postopka družbe CMD.

13 — Sodba z dne 17. novembra 2011 v zadevi Komisija proti Italiji (C-496/09, ZOdl., str. I-11483, točka 27 in navedena sodna praksa).

14 — V opombi 13 navedena sodba Komisija proti Italiji (točka 73).

15 — Sodba z dne 13. oktobra 2011 v zadevi Komisija proti Italiji (C-454/09, točka 36 in navedena sodna praksa).

44. Iz spisa izhaja, da je Baskovska avtonomna Skupnost prvo terjatev v višini 16 828,34 EUR prijavila 10. junija 2010, torej po izteku roka iz dodatnega uradnega opomina. Poleg tega višina prijavljene terjatve ni bila pravilna. Nova prijava terjatve v višini 16.498.499 EUR je bila vložena dne 3. decembra 2010. Ta prijava je bila popravljena z drugo prijavo z dne 23. februarja 2011 v višini 22.469.459 EUR in na koncu s prijavo terjatve z dne 7. decembra 2011 v višini 22.683.745 EUR. Na obravnavi naj bi bilo razvidno, da je pristojno nacionalno sodišče 4. aprila 2012 odločilo, da se terjatve v višini 22.683.745 EUR dokončno vpišejo kot dolgovi stečajne mase v okviru stečajnega postopka družbe CMD.

45. Ker morata biti oba pogoja za ugotovitev izterjave pomoči, ki jih je Komisija z odločbo razglasila za nezakonite, pri podjetjih v stečaju kumulativno izpolnjena in ker se je izkazalo, da eden od obeh pogojev ni bil izpolnjen, menim, da ni treba preizkušati, ali je izpolnjen drugi pogoj za ugotovitev neizpolnitve obveznosti Kraljevine Španije na podlagi člena 260(2) PDEU.

46. V teh okoliščinah je treba ugotoviti, da Kraljevina Španija s tem, da pred iztekom roka, ki je bil določen v dodatnem uradnem opominu za predložitev stališč glede neizpolnitve obveznosti, očitane na podlagi člena 260(2) PDEU, ni sprejela vseh ukrepov, ki jih je zahtevala izvršitev sodbe iz leta 2002 glede izterjave pomoči, ki so bile z Odločbo št. 91/1 razglašene za nezakonite in nezdružljive s skupnim trgov, ni izpolnila obveznosti iz te odločbe in člena 260(1) PDEU.

C – Periodična denarna kazen

47. S sklicevanjem na metodo izračuna, ki je bila predstavljena v obvestilu SEC(2005) 1658 z dne 13. decembra 2005 glede uveljavitve člena 228 ES¹⁶, kakor je bil posodobljen z obvestilom SEC(2010) 923 z dne 20. julija 2010, Komisija predlaga dnevno periodično denarno kazen v znesku 131.136 EUR. Meni, da je navedena denarna kazen, izračunana na podlagi pavšalne osnove v višini 640 EUR, pomnožene s količnikom teže 5 in količnikom trajanja 3 ter s faktorjem n 13,66, sorazmerna s težo in trajanjem kršitve, ob upoštevanju, da mora imeti taka denarna kazen prisilni in odvračilni učinek.

48. Komisija je določitev periodične denarne kazni upravičila z dejstvom, da pomoči, ki so predmet tega postopka, še niso bile izterjane, zaradi česar ostajata Odločba št. 91/1 in sodba iz leta 2002 neizvršeni. Komisija je v pisnih stališčih navedla tri pogoje, ki morajo biti izpolnjeni, da se pomoči lahko štejejo za izterjane. Prvič, posojila, ki izhajajo iz navedenih pomoči, morajo biti prijavljena kot dolgovi stečajne mase, drugič, subvencionirano dejavnost je treba prenehati opravljati in, tretjič, sredstva podjetja Indosa morajo biti prodana po tržni ceni, v okviru odprtega, brezpogojnega in preglednega razpisnega postopka.

49. Na obravnavi je Komisija spremenila svoje stališče v tej točki. Navedla je, da čeprav so bile terjatve, ki izhajajo iz pomoči, ki so predmet tega postopka, 4. aprila 2012 prijavljene kot dolgovi stečajne mase, se je Kraljevini Španiji očitana neizpolnitev nadaljevala, saj subvencionirana dejavnost ni bila ustavljena. Zdi se, da je Komisija opustila pogoj prodaje sredstev po tržni ceni.

50. Kraljevina Španija glede obravnavanega primera meni, da ni treba nalagati denarne kazni glede na to, da naj bi nacionalni organi storili vse, kar je bilo v njihovi moči, da bi izterjali pomoči, ki so bile z Odločbo št. 91/1 razglašene za nezakonite, in da kakršne koli denarne kazni ne morejo spremeniti njihovega ravnanja. Glede periodične denarne kazni se je Kraljevina Španija sklicevala na sodbo z dne 17. novembra 2011 v zadevi Komisija proti Italiji¹⁷ v potrditev, da je bila zaradi vpisa terjatev glede pomoči, ki so bile z Odločbo št. 91/1 razglašene za nezakonite, kot dolgov stečajne mase v okviru stečajnega postopka družbe CMD, sodba iz leta 2002 nazadnje izvršena in da zato ni razloga za nalaganje periodične denarne kazni.

16 — UL 2007, C 126, str. 15.

17 — Navedena v opombi 13.

51. Če pa bi Sodišče presodilo, da je primerno naložiti takšne kazni, Kraljevina Španija predlaga trimesečno periodično denarno kazen v znesku 12 269,70 EUR, izračunano na podlagi pavšalne osnove 9,98 EUR¹⁸, pomnožene s količnikom teže 1, količnikom trajanja 1, faktorjem n 13,66 in zaradi trimesečne uporabe periodične denarne kazni s faktorjem 90.

52. Ob upoštevanju zgoraj navedenih trditev obeh strank je treba najprej ugotoviti, ali je neizpolnitev obveznosti, očitana Kraljevini Španiji, ki je bila storjena z neizvršitvijo sodbe iz leta 2002, trajala vse do ugotavljanja dejanskega stanja Sodišča, kot nalaga sodna praksa pri naložitvi periodične denarne kazni.¹⁹

53. Kot sem že poudaril v teh sklepnih predlogih, izvršitev sodbe iz leta 2002 predpostavlja izvršitev Odločbe št. 91/1 in izvršitev te predvideva izterjavo pomoči, ki so bile razglašene za nezakonite.

54. Poleg tega je bilo ugotovljeno, da sodna praksa glede podjetja v stečaju, kot je v tem primeru, nalaga dva kumulativna pogoja, ki morata biti izpolnjena, da se pomoči, ki so bile z odločbo Komisije razglašene za nezakonite, lahko štejejo za izterjane, in sicer prijavo terjatev v zvezi z izterjavo pomoči kot dolgov stečajne mase in dokončno prenehanje opravljanja dejavnosti, ki so bile subvencionirane z navedenimi pomočmi²⁰.

55. Menim, da teh dveh kumulativnih pogojev ne ovrže sodba z dne 17. novembra 2011 v zadevi Komisija proti Italiji²¹, čeprav je Kraljevina Španija iz nje izpeljala, da država članica s prijavo terjatev v okviru stečajnega postopka izpolni obveznost izterjave nezakonitih državnih pomoči. Drži, da je v tej sodbi Sodišče povežalo obveznost izterjave nezakonitih državnih pomoči zgolj s prijavo terjatev v okviru stečajnega postopka ter da je istočasno izrecno zavrnilo pogoj prodaje sredstev podjetja po tržni ceni²². To pa ne pomeni, da je Sodišče opustilo pogoj prenehanja opravljanja dejavnosti, ki so bile subvencionirane z nezakonitimi državnimi pomočmi, kot izhaja iz predhodne ustaljene sodne prakse²³.

56. V tem primeru je treba ugotoviti, da so bile na dan zaključka ustnega postopka v tej zadevi terjatve v znesku 22.683.745 EUR glede vračila pomoči, ki jih je podjetju Indosa odobrila Baskovska avtonomna skupnost, prijavljene kot dolgovi stečajne mase v okviru stečajnega postopka družbe CMD.

57. Problematično je vprašanje, ali je bila dejavnost, ki je bila subvencionirana s pomočmi, ki so bile z Odločbo št. 91/1 razglašene za nezakonite, dejansko ustavljena.

58. Čeprav je bil leta 1994 uveden stečaj podjetja Indosa, se je sporna dejavnost nadaljevala s posredovanjem družbe CMD. Ta je leta 2008 prav tako razglasila stečaj in po navedbah Kraljevine Španije je prenehanje dejavnosti postalo pravnomočno s sklepom pristojnega nacionalnega sodišča z dne 24. julija 2009, ki se je nanašal na prenehanje pogodb o zaposlitvi vseh zaposlenih. Kakor koli, Kraljevina Španija sama je v pisnem odgovoru na vprašanja Sodišča potrdila, da se je dejavnost v prostorih družbe CMD nadaljevala s posredovanjem družbe Euskomenaje, ki je bila ustanovljena 3. septembra 2009 in uporablja prostore družbe CMD za proizvodnjo in trženje izdelkov, ki jih je CMD proizvajala pred tem. To je bilo mogoče na podlagi odobritve pooblaščenih stečajnih predstavnikov družbe CMD v okviru prenosa sredstev družbe CMD na družbo Euskomenaje.

18 — Pavšalna osnova, ki jo je predlagala Kraljevina Španija, ustreza zmnožku enotne pavšalne osnove 640 EUR, ki jo je določila Komisija v sporočilu SEC(2005) 1658 z dne 13. decembra 2005, 25 % (saj očitana neizpolnitev obveznosti zadeva le eno od štirih družb skupine Magefesa, ki je prejela nezakonito pomoč na podlagi Odločbe št. 91/1) in 6,24 % (saj očitana neizpolnitev obveznosti zadeva pomoč, ki jo je odobrila regionalna vlada, kar pomeni 6,24 % bruto domačega španskega produkta).

19 — Glej v tem smislu v opombi 13 navedeno sodbo Komisija proti Italiji (točka 42).

20 — Glej točki 40 in 41 teh sklepnih predlogov.

21 — Navedena v opombi 13.

22 — Sodba Komisija proti Italiji, navedena v opombi 13 (točki 74 in 75).

23 — Sodba Komisija proti Italiji, navedena v opombi 15 (točka 36 in navedena sodna praksa).

59. Kraljevina Španija je sicer dokazala, da je baskovska vlada sprejela številne ukrepe, da bi preprečila, da bi lahko družba Euskomenaje nadaljevala dejavnost v prostorih družbe CMD. Ne glede na to pa ostaja dejstvo, da je na dan zaključka ustnega postopka v tej zadevi družba Euskomenaje še vedno opravljala dejavnost v prostorih družbe CMD. To dejstvo je Kraljevina Španija potrdila na obravnavi.

60. Menim, da je dovolj dokazano, da pogoj dokončnega prenehanja dejavnosti, ki je bila subvencionirana z nezakonitimi pomočmi, v tem primeru ni bil izpolnjen na dan zaključka ustnega postopka, in da se posledično državne pomoči, ki so bile z Odločbo št. 91/1 razglašene za nezakonite, ne morejo šteti za izterjane. Zato je primerno naložiti periodično denarno kazen Kraljevini Španiji, da bi se jo spodbudilo k čim hitrejši odpravi očitane neizpolnitve obveznosti, ki bi se ob odsotnosti takega ukrepa še nadaljevala²⁴.

61. Glede zneska periodične denarne kazni je Sodišče večkrat odločilo, da mora biti periodična denarna kazen določena tako, da je prilagojena okoliščinam in da je sorazmerna z ugotovljeno neizpolnitvijo obveznosti in s sposobnostjo plačila zadevne države članice. Temeljna merila, ki jih je treba upoštevati za zagotovitev prisilne narave periodične denarne kazni z namenom enotne in učinkovite uporabe prava Skupnosti, so načeloma trajanje kršitve, stopnja njene teže in zmožnost plačila zadevne države članice. Pri uporabi teh meril je treba upoštevati zlasti posledice neizvršitve za zasebne in javne interese ter obstoječo nujnost, da se zadevno državo članico pripravi do tega, da izpolni obveznosti.²⁵

62. Glede prvega merila, namreč trajanja kršitve, je v tem primeru minilo več kot deset let od razglasitve sodbe iz leta 2002, katere neizvršitev se očita Kraljevini Španiji. To je očitno kar dolgo obdobje. Dodati je treba, da gre za najdaljše obdobje, kar jih je Sodišče ugotovilo v okviru postopka zaradi neizpolnitve obveznosti zaradi neizvršitve sodbe, s katero je bila ugotovljena neizpolnitev obveznosti. Zato se strinjam s stališčem Komisije, da je treba tu uporabiti najvišji količnik trajanja, in sicer 3.

63. Glede drugega merila, in sicer teže kršitve, je Sodišče že opozorilo na temeljno naravo določb Pogodbe ES, ki se nanašajo na državne pomoči, kar je predmet Odločbe št. 91/1 in sodbe iz leta 2002. Pomen kršenih določb v tej zadevi se odraža zlasti v dejstvu, da se z vračilom nezakonite državne pomoči odpravlja izkrivljanje konkurence, ki je bilo povzročeno s konkurenčno prednostjo, dodeljeno s pomočjo, in da s tem vračilom prejemnik izgubi ugodnost, ki je bil na trgu deležen glede na konkurenta²⁶.

64. Kakor koli, v tej točki je treba po mojem mnenju upoštevati napredek pri izvrševanju Odločbe št. 91/1 in sodbe iz leta 2002, ki se je zgodil po vložitvi te tožbe. Poudariti želim zlasti dve dejstvi: prvo, da so bile terjatve glede vračila pomoči, ki so bile odobrene podjetju Indosa, končno pisane kot dolgovi mase v okviru stečajnega postopka družbe CMD, in, drugo, da so si nacionalni organi prizadevali za dokončno, ne zgolj formalno prenehanje opravljanja dejavnosti, subvencionirane z nezakonitimi državnimi pomočmi, čeprav njihova prizadevanja do zdaj niso obrodila zelenega rezultata.

65. Po mojem mnenju ti dejstvi opravičujeta znižanje količnika teže kršitev, ki ga je predlagala Komisija, na stopnjo 4.

24 — Glej v tem smislu sodbo z dne 9. decembra 2008 v zadevi Komisija proti Franciji (C-121/07, ZOdl., str. I-9159, točka 58).

25 — Glej sodbo z dne 7. julija 2009 v zadevi Komisija proti Grčiji (C-369/07, ZOdl., str. I-5703, točki 114 in 115).

26 — Glej sodbo Komisija proti Grčiji, navedeno v opombi 25 (točki 118 in 120).

66. Glede tretjega merila, namreč zmožnosti plačila zadevne države članice, je Sodišče presodilo, da je metoda, ki je sestavljena iz zmnožka osnovnega zneska s specifičnim količnikom za to državo članico, primeren način odražanja plačilne zmožnosti zadevne države članice, ob ohranitvi razumnih razlik med različnimi državami članicami²⁷. Iz tega izhaja, da je v konkretnem primeru primerno uporabiti faktor 13,66 za Kraljevino Španijo.

67. Uporaba predlaganih količnikov pripelje do periodične denarne kazni 104.909 EUR za vsak dan zamude pri izvršitvi Odločbe št. 91/1 in sodbe iz leta 2002.

68. V zvezi s periodičnostjo denarne kazni menim, da je v obravnavanem primeru periodična denarna kazen, izračunana na dan, najprimernejša za odpravo neizpolnitve obveznosti, ki se očita Kraljevini Španiji, v najkrajšem možnem času.

D – Pavšalni znesek

69. Komisija meni, da je ob upoštevanju dejanskih in pravnih okoliščin Kraljevini Španiji očitane neizpolnitve obveznosti za učinkovito preprečevanje poznejših podobnih kršitev prava Unije treba naložiti odvrtačni ukrep, kakršnega pomeni naložitev plačila pavšalnega zneska. Glede višine pavšalnega zneska predlaga zmnožek zneska 14.343 EUR²⁸ s številom dni, ki so pretekli od sodbe iz leta 2002 do datuma, ko je Kraljevina Španija izvršila obveznosti, ali, če to ni mogoče, od dneva razglasitve sodbe v tem konkretnem primeru.

70. Če bi Sodišče presodilo, da bi bilo treba uporabiti pavšalni znesek, predlaga Kraljevina Španija znesek 44,80 EUR na dan, izračunan na podlagi pavšalne osnove 3,28 EUR²⁹, pomnožene s količnikom teže 1 in faktorjem n 13,66.

71. Glede pavšalnega zneska je treba spomniti, da določitev takšne denarne kazni pri neizpolnitvi obveznosti na podlagi člena 260(1) PDEU ne more biti samodejna. Po mnenju Sodišča podeljuje navedeni člen Sodišču široko diskrecijsko pravico pri odločanju, ali naložiti takšno sankcijo ali ne³⁰ ob upoštevanju vseh bistvenih elementov, ki se nanašajo tako na značilnosti ugotovljene neizpolnitve obveznosti kot na ravnanje zadevne države članice³¹.

72. Menim, da v tem primeru predvsem trajanje kršitve govori v prid določitvi pavšalnega zneska. Gre za precej dolgo obdobje, saj je preteklo več kot 10 let od razglasitve sodbe iz leta 2002, katere neizvršitev se očita Kraljevini Španiji.

27 — Glej sodbo Komisija proti Italiji, navedeno v opombi 13 (točka 65 in navedena sodna praksa).

28 — Znesek 14.343 EUR je rezultat zmnožka pavšalne osnove 210 EUR in količnika teže 5 ter faktorja n 13,66.

29 — Kot osnovni znesek pri periodični denarni kazni je osnovni znesek, ki ga predlaga Kraljevina Španija, sestavljen iz zmnožka s 25 % in 6,24 % fiksnega osnovnega zneska 210 EUR, ki je bil določen v sporočilu Komisije SEC (2005) 1658 z dne 13. decembra 2005.

30 — Glej v tem smislu sodbi Komisija proti Franciji, navedena v opombi 24 (točka 63), in Komisija proti Grčiji, navedena v opombi 25 (točka 144).

31 — Glej v tem smislu sodbo Komisija proti Franciji, navedeno v opombi 24 (točka 62); sodbi z dne 4. junija 2009 v zadevi Komisija proti Grčiji (C-568/07, ZOdl., str. I-4505, točka 44) in (C-109/08, ZOdl., str. I-4657, točka 51) in sodbo Komisija proti Grčiji, navedeno v opombi 25 (točka 144).

73. Sodišče je med drugim že potrdilo, da je ponavljanje protipravnega ravnanja na področju prava Unije lahko merilo za določitev pavšalnega zneska³², ki ustreza, po mojem mnenju, preventivnemu značaju denarnih kazni³³. Pri Kraljevini Španiji je Sodišče že večkrat ugotovilo neizpolnitve obveznosti, povezane z neizvršitvami odločb Komisije, s katerimi so bile državne pomoči razglašene za nezakonite in nezdružljive s skupnim trgom, med drugim v sodbah z dne 20. septembra 2007 v zadevi Komisija proti Španiji³⁴ ter z dne 14. decembra 2006 v zadevi Komisija proti Španiji³⁵.

74. Glede pavšalnega zneska je treba najprej spomniti, da Sodišče ni vezano na predlog Komisije in da ima pri določitvi tega zneska diskrecijsko pravico³⁶. Pavšalni znesek je treba določiti tako, da je po eni strani prilagojen okoliščinam in po drugi strani sorazmeren tako z ugotovljeno kršitvijo kot z zmožnostjo plačila zadevne države članice. Med odločilne dejavnike v zvezi s tem spadata med drugim trajanje neizpolnitve obveznosti od sodbe, s katero je bila ta ugotovljena, in teža kršitve³⁷.

75. Ob upoštevanju stališč iz točk od 62 do 64 teh sklepnih predlogov glede trajanja in teže neizpolnitve obveznosti, ki se očita Kraljevini Španiji, se mi zdi znesek 20 milijonov EUR prilagojen okoliščinam obravnavanega primera.

IV – Predlog

76. Glede na zgornje ugotovitve Sodišču predlagam, naj:

- ugotovi, da Kraljevina Španija s tem, da do izteka roka, ki je bil določen v dodatnem uradnem opominu za predložitev stališč glede očitane neizpolnitve obveznosti na podlagi člena 260(2) PDEU, ni sprejela vseh ukrepov za izvršitev sodbe z dne 2. julija 2002 v zadevi Komisija proti Španiji (C-499/99) glede izterjave pomoči, ki je bila z določbo Komisije 91/1/EGS z dne 20. decembra 1989 o pomoči, ki so jo v Španiji centralna vlada in več avtonomnih vlad odobrile družbi MAGEFESA, proizvajalcu bele tehnike iz nerjavečega jekla in malih električnih aparatov, razglašena za nezakonito in nezdružljivo s skupnim trgom, ni izpolnila obveznosti iz te odločbe in člena 260(1) PDEU;
- Kraljevini Španiji naloži, naj Komisiji na račun „Lastna sredstva Evropske unije“ plača periodično denarno kazen 104.909 EUR za vsak dan zamude pri izvedbi ukrepov, potrebnih za izvršitev zgoraj navedene sodbe z dne 2. julija 2002 v zadevi Komisija proti Španiji, od izteka enega meseca po razglasitvi te sodbe do izvršitve sodbe z dne 2. julija 2002.
- Kraljevini Španiji naloži, naj Evropski komisiji na račun „Lastna sredstva Evropske unije“ plača pavšalni znesek 20 milijonov EUR;
- Kraljevini Španiji naloži plačilo stroškov.

32 — Glej v tem smislu sodbi Komisija proti Franciji, navedena v opombi 24 (točka 67), in Komisija proti Italiji, navedena v opombi 13 (točka 91).

33 — Glede preventivnosti glej sodbo Komisija proti Franciji, navedeno v opombi 24, (točka 59).

34 — C-177/06, ZOdl., str. I-7689.

35 — Od C-485/03 do 490/03, ZOdl., str. I-11887.

36 — Glej v tem smislu sodbo Komisija proti Franciji, navedeno v opombi 24 (točka 64);

37 — Sodba Komisija proti Italiji, navedena v opombi 13 (točki 93 in 94).